

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

13 грудня 2018 р.

Київ

№ 723-р

Про визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги від 10.12.2018 № 500-01/7064-п та повідомлення про нову державну допомогу, надіслане листами Департаменту житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради від 24.09.2018 № 03/01-06/3869 (zareєстроване в Комітеті 28.09.2018 за № 825-ПДД) та б/д, б/н (вх. від 09.11.2018 № 921-ПДД), яке було подано на виконання статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за формою, що передбачена додатком 1 до Порядку подання та оформлення повідомлення про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631,

ВСТАНОВИВ:

1. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

1.1. НАДАВАЧ ПІДТРИМКИ

- (1) Департамент житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради (58029, м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 176).

1.2. ОТРИМУВАЧ ПІДТРИМКИ

- (2) Комунальне підприємство «Чернівціводоканал» (далі – КП «Чернівціводоканал», Підприємство) (58023, м. Чернівці, вул. Комунальників, 5, ідентифікаційний код юридичної особи 03361780).
- (3) Відповідно до пункту 1.2 Статуту КП «Чернівціводоканал», затвердженого рішенням Чернівецької міської ради VII скликання від 26.12.2017 № 1043, засновником Підприємства є Чернівецька міська рада.

1.3. МЕТА (ЦІЛЬ) ПІДТРИМКИ

- (4) Метою (ціллю) підтримки є сприяння окремим видам господарської діяльності з метою забезпечення розвитку та стабільної роботи, оплати за спожиті енергоносії

комунального підприємства «Чернівціводоканал» шляхом фінансування з міського бюджету за «Програмою фінансової підтримки комунальних підприємств міста Чернівців та здійснення внесків до їх статутних капіталів на 2017-2018 роки (покриття збитків, які виникли на комунальних підприємствах, внаслідок неефективного менеджменту та інші заходи), затвердженою рішенням міської ради від 02.02.2017 р. № 567 (зі змінами)».

1.4. ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- (5) Забезпечення стабільної роботи КП «Чернівціводоканал» відповідно до його функціонального призначення щодо надання мешканцям міста належних послуг із централізованого водопостачання та водовідведення, вирішення окремих питань господарської діяльності, зокрема, виконання зобов'язань із виплати заробітної плати працівникам, сплати податків та зборів, забезпечення раціонального використання і збереження комунального майна, розвиток матеріальної бази підприємства тощо.

1.5. ФОРМА ПІДТРИМКИ

- (6) Поповнення статутного фонду та інші обігові кошти Підприємства.
- (7) Фінансування здійснюється за рахунок коштів міського бюджету (міський бюджет м. Чернівці).

1.6. ПІДСТАВА ДЛЯ НАДАННЯ ПІДТРИМКИ

- (8) «Програма фінансової підтримки комунальних підприємств міста Чернівців та здійснення внесків до їх статутних капіталів на 2017-2018 роки (покриття збитків, які виникли на комунальних підприємствах, внаслідок неефективного менеджменту та інші заходи), затвердженої рішенням Чернівецької міської ради від 02.02.2017 р. № 567 (зі змінами)» та проект рішення Чернівецької міської ради «Про внесення змін та доповнень до Програми фінансової підтримки комунальних підприємств міста Чернівців та здійснення внесків до їх статутних капіталів на 2017-2020 роки (покриття збитків, які виникли на комунальних підприємствах внаслідок неефективного менеджменту та інші заходи), затвердженої рішенням міської ради VII скликання від 02.02.2017 р. № 567 (зі змінами)» (далі – Програма).

1.7. ТРИВАЛІСТЬ ПІДТРИМКИ

- (9) 2017 – 2022 роки.

2. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

- (10) Метою Програми є сприяння окремим видам господарської діяльності (централізоване водопостачання та водовідведення, послуги централізованого постачання холодної води, водовідведення, послуги централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) для забезпечення поточної діяльності Підприємства, стабільної роботи, зменшення збитковості Підприємства під час здійснення своєї господарської діяльності щодо надання послуг із централізованого водопостачання та водовідведення населенню, комунально-побутовим, промисловим та іншим підприємствам, установам, організаціям, упорядкування та забезпечення розрахунків Підприємства перед

енергопостачальною організацією Публічне акціонерне товариство «ЕК Чернівціобленерго» за спожиту електроенергію та скорочення кредиторської заборгованості за спожиті в процесі виробництва енергоносії (електроенергію), реагенти, по зарплаті та платежах по бюджету, дотримання норм, нормативів, порядків та правил при наданні послуг із централізованого водопостачання та водовідведення, створення умов для стабільної роботи підприємства, підвищення якісних та кількісних показників послуг підприємства, ефективне використання майна, що є власністю територіальної громади міста Чернівців.

- (11) Фінансування Підприємства здійснюється шляхом перерахування коштів на рахунок в Державній казначейській службі України на підставі виділених міським бюджетом кошторисних призначень за відповідними напрямками спрямування бюджетних коштів, зазначених у паспортах бюджетних програм.
- (12) Капітальні видатки та послуги здійснюються шляхом проведення тендерних закупівель згідно із Законом України «Про публічні закупівлі» через систему «Прозоро», допорогові закупівлі здійснюються відповідно до рішення міської ради від 12.05.2016 № 194 (із змінами) за укладеними та зареєстрованими в державній казначейській службі договорами.
- (13) Фінансова підтримка, яка надається в рамках Програми, буде використана виключно за затвердженими напрямками, що у свою чергу забезпечить стабільну поточну діяльність підприємства, якісне, цілодобове централізоване водопостачання та водовідведення міста.
- (14) Підприємство щорічно розробляє та затверджує план використання бюджетних коштів, виділених міським бюджетом, вносить відповідні зміни до плану використання бюджетних коштів за наявності додаткового фінансування відповідно до Програми та змін до міського бюджету, погоджує його з основним розпорядником коштів, надає органам державної казначейської служби для фінансування витрати за зазначеною бюджетною програмою.
- (15) Інформацію – звіт про використання коштів фінансової підтримки Підприємство надає Департаменту житлово-комунального господарства та Фінансовому управлінню міської ради щомісячно до 10 числа наступного місяця щодо використання коштів фінансової підтримки за поточний місяць та наростаючим підсумком із початку року за бюджетною програмою.
- (16) Перевагу надано Підприємству тому, що отримувач державної допомоги заснований на власності територіальної громади міста Чернівців, представницьким органом якого є Чернівецька міська рада. Підприємство є суб'єктом природної монополії на ринку надання послуг із централізованого водопостачання та водовідведення міста.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (17) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для

виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

- (18) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (19) Відповідно до частини другої статті 1 Закону, терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкуренція)» вживаються у Законі у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції».
- (20) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (21) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» централізоване водопостачання та водовідведення належить до сфери регулювання цього Закону.
- (22) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про природні монополії» до предмета державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій належать ціни (тарифи) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (23) У первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу поняття «природна монополія» відсутнє. Натомість існує положення, що стосується законної монополії, яке означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може призначити підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків. Так, відповідно до статті 106 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, держава може зобов'язати певного суб'єкта господарювання бути оператором, що надає послуги загального економічного інтересу (далі – ПЗЕІ). У такому випадку суб'єкти господарювання, що надають ПЗЕІ або ті, що мають характер прибуткової монополії, підпадають під дію правил конкуренції тільки у тій мірі, в якій це не перешкоджає виконанню дорученого їм спеціального завдання.
- (24) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборонаю будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий попит з боку певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.

- (25) За загальним правилом, надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення Європейської комісії, а саме:
- послуга має бути предметом законної монополії;
  - законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
  - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
  - якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена. Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи і витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидіювання комерційної діяльності.
- (26) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності внаслідок перехресного субсидіювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, передбаченими Угодою. Відповідно до статті 263 (4) Угоди сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою (тобто до 2022 року) мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є уповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або всіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншої сторони, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
  - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (27) Враховуючи те, що суб'єкт природної монополії може здійснювати й іншу комерційну діяльність, не пов'язану з виконанням функції природної монополії, мають бути окремі бухгалтерські рахунки для запобігання перехресному субсидіюванню.
- (28) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.
- (29) Отже, фінансова підтримка, пов'язана з відшкодуванням витрат за послуги, які надаються суб'єктом природної монополії, не буде спотворювати конкуренцію, а отже, не буде державною допомогою, якщо:
- послуга є предметом природної монополії;

- послуга, що надається природною монополією, не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
- відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
- надавач відповідної послуги не використовує державну підтримку в діяльності, яка не пов'язана з функцією природної монополії.

5. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (30) КП «Чернівціводоканал» засноване на власності територіальної громади міста Чернівців, представницьким органом якого є Чернівецька міська рада.
- (31) КП «Чернівціводоканал» є суб'єктом природної монополії на ринку надання послуг із централізованого водопостачання та водовідведення міста.
- (32) Відповідно до інформації, наведеної у Повідомленні, вся фінансова підтримка надається на покриття витрат, пов'язаних із наданням послуг водопостачання та водовідведення.
- (33) Підприємством забезпечено ведення окремих рахунків, належний розподіл доходів і витрат. На керівників та головних бухгалтерів Підприємства покладено персональну відповідальність за цільове витрачання бюджетних коштів. Для запобігання перехресному субсидюванню ведуться окремі бухгалтерські рахунки на ліцензовану та іншу комерційну діяльність Підприємства.
- (34) Відповідно до статті 6 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» до принципів державної політики належить, зокрема, гарантоване першочергове забезпечення питною водою населення для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб.
- (35) Сфера природної монополії передбачає відсутність конкуренції на відповідному ринку внаслідок технологічних особливостей виробництва. Однією з умов, за якої державна підтримка буде державною допомогою, – підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (36) На ринку надання послуг з водопостачання та водовідведення в місті Чернівцях у КП «Чернівціводоканал» відсутні конкуренти.
- (37) З огляду на зазначене, надання державної підтримки КП «Чернівціводоканал», як суб'єкту природної монополії, не буде спотворювати конкуренцію, а отже, не є державною допомогою відповідно до Закону.
- (38) Державна підтримка суб'єкту господарювання, яка надана для обслуговування та управління систем водопостачання та водовідведення, з урахуванням пункту 211 Повідомлення ЄС, не буде впливати на конкуренцію, а отже, не є державною допомогою, якщо:
- об'єкт інфраструктури не має прямих конкурентів у межах певної території (КП «Водоканал» є суб'єктом природної монополії по Чернівецькій області);
  - обсяг приватного фінансування у відповідну сферу є незначним (система водопостачання не є привабливою для приватного інвестора через складність технологічних особливостей виробництва, значну затратність експлуатації

інфраструктури тощо) (КП «Водоканал» належить до комунальної власності територіальної громади міста Чернівців. Метою діяльності Підприємства є повне та якісне задоволення потреб населення та суб'єктів господарювання послугами водопостачання та водовідведення);

- об'єкт інфраструктури не призначений для отримання переваг певними суб'єктами господарювання або галузями, проте створює користь для суспільства в цілому.

(39) Отже, враховуючи викладене, державна підтримка КП «Чернівціводоканал» з метою належного функціонування, розвитку та стабільної роботи систем водопостачання та водовідведення, оплати за спожиті енергоносії, не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

(40) Експертами проекту технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» підтримано зазначену позицію.

(41) Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04 березня 2016 року № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2016 року за № 501/28631, на підставі інформації, наданої Департаментом житлово-комунального господарства Чернівецької міської ради, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка (фінансування), яка надається комунальному підприємству «Чернівціводоканал» з метою належного функціонування, розвитку та стабільної роботи систем водопостачання та водовідведення, оплати за спожиті енергоносії відповідно до «Програми фінансової підтримки комунальних підприємств міста Чернівців та здійснення внесків до їх статутних капіталів на 2017-2018 роки (покриття збитків, які виникли на комунальних підприємствах, внаслідок неефективного менеджменту та інші заходи), затвердженої рішенням міської ради від 02.02.2017 р. № 567 (зі змінами)» та проекту рішення Чернівецької міської ради «Про внесення змін та доповнень до Програми фінансової підтримки комунальних підприємств міста Чернівців та здійснення внесків до їх статутних капіталів на 2017-2020 роки (покриття збитків, які виникли на комунальних підприємствах внаслідок неефективного менеджменту та інші заходи), затвердженої рішенням міської ради VII скликання від 02.02.2017 р. № 567 (зі змінами)» обсягом 369,5 млн грн, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.